

**BOLI ME, KA
ZEMLE V
PRLOGAJ
LEŽIJO**

str. 6

**RESNI ŠTUDIJI
SE BO ŠELE
ZAČEL**

str. 7

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 31. julija 1997 * Leto VII, št. 15

SLOVENSKI KULTURNI DEN NA DOLENJOM SENIKI

Že so tri leta minaula, gda so v rosagi pa v Porabji tū volili manjšinske samouprave. Pa že tretjič je organizirala Slovenska manjšinska samouprava na Dolenjom Seniki slovenski kulturni den.

Den se je začno s slovensko mešo, gde so popejvali seniški pevci, mešani pevski zbor Avgust Pavel. Meša je nika zvinrednoga bila. Trno rejdko je, da se na D. Seniki v cirkvi telko lūdi naberē. Gospod Camplin iz Martinja so slūžili mešo, pri meši so pa vcuj bili domanji gospaud Sandor Bence tū. V lejpoj maloj seniškoj cirkvi je skorok "cejla trojezična" ves nevzauča bila. Po mojom tau znamenūje, da se lūdje poštūjejo, da se nišče vkraj ne drži, če je od druge narodnosti guč. Sploj lejpa gesta je bila tau, da so gospaud Camplin zavalili našomi gospaudi, da so leko tūj mašūvali v slovenskoj rejči. Na konci meše so se pa Sandor Bence s toplimi rečami zavalili tak gospaudi Camplini kak pevcom za mešo pa so nej pozabili vörnike tū nej povaliti. Ta meša - tau so lūdje povedli - ešče dugo cajta lūdam v vūjaj pa v srcaj ostane. Če je pa tau tak, te tak mislim, ka je samouprava dosegnila svoj cilj.

Zadvečarka v 3-oj vōri se je začno kulturni program. Za te den si je samouprava dvej gesli odebrala. Edno je: "Naj se ne pozabi!" S tejm je tau škela povedati, ka naj bi se nej pozabo slovenski gezik, slovenska kultura. Drugo geslo je pa bilau: "Za žetvo." Tau je zdaj aktualno. Lūdje zdaj delajo žetvo, pripravljajo krū na drugo leto. Za toga volo so organizatori napravili malo razstavo, gde so

pokazali tiste škeri, s šterimi so lūdje gnauksvejta žetvo delali, sildje mlatili. Pokazali so kosau z vilami, kosico, klin, napravili so eden snop, pokazali so cepē

tū. Kulturni program je odpro Štefan Sukič, predsednik slovenske samouprave. S svojimi mislimi je opomino lūdi, da je potrebno svoje

korenje zdržati, eden drugoga poštvovati, leko smo kakšekoli narodnosti. Organizatori so na kulturni program pozvali samo skupine iz Porabja.

Naj bi se pa rejsan nej pozabilo, so program začnili mali mlajši iz vrtca. Po tistim so nas presenetile (megleptek) števanovske-veričke pevke. Nej zaman ka je vodi Marija Rituper iz M. Sobote, štero v našoj vesi dobro poznajo pa njeno delo visiko cenijo. Ženske so iz srca popejvale, vsakšomi se je vidlo. V programi se je notpokazala edna 13 lejt stara senička deklčina. Že tri leta odi Barbara Grebenar v glasbeno šaulo, vči se igrati na klarinet, sploj dosta čakajo od nje.

Organizatori so nej pozabili, da v našoj vesi živejo Nemci tū. Nej dugo so v vesi ustanovili eden nemški ženski pevski zborček, ki ma 13 članov. Na slovenski den so oni tū pozvani bili. Oni so nas tū presenetili. Na programi so meli edno slovensko, edno madžarsko pa dvej nemški pesmi. S tejm so simbolizirali specialnost naše vesi, v šteroj več narodnosti žive.

Prauto konci kulturnoga programa so se pa že kusti oblaki naganjali, tak ka gda je gorenjeniška folklorna skupina začnila plesati, je že ronilo. Tau se je pa njim nej dosta štelu. Kak smo že od nji včeni, sploj vkūp-pobrano, veselo so plesali. Na programi so meli ples z vilami pa grablami tō. Tau nas je spominalo na žetvo pa na paverska dela.

Pri tom dnevi je lepau bilau, da je tak pri meši kak na kulturnom programi sploj dosta lūdi bilau. Pa tau domanji, D. Senčari. Zatok so pa te vredni bili toga tū, da jij je slovenska samouprava pogostila. Za žetvo so si leko nazdravili z edno posancov vina pa koštavali dobre perece. Vsem na zdravje!

I. Barber

Pogovor z ljudsko in narodnostno pesnico in pisateljico Jožefo Prelog

SKUPNA SLOVENSKO-NEMŠKA KULTURNA PRIREDITEV... NE, NE, TO PA BI BILO PREVEČ ZA AVSTRIJSKO DEMOKRACIJO

Kar precej truda je bilo potrebno, da je ljudska in narodnostna pesnica in pisateljica, štajerska Slovenka iz Žetincev pri avstrijski Radgoni, **Jožefa Prelog**, pristala na pogovor za Televizijo Slovenija. Ob podobni nameri pred dvema letoma se je opravičila in zagotovila, da bo pristala na pogovor, ko se nekoliko umirijo strasti po nekaterih njenih izjavah v avstrijskih časnikih in drugih javnih nastopih.

Glede na politična dogajanja, povezana z vrsto let zamolčevano in nepriznana manjšino, (velja za Avstrijo in nekdanjo Jugoslavijo), se ozračje spreminja v korist štajerskih Slovencev, toda za zdaj mnogo bolj v Gradcu (pa ne v uradni politiki, marveč v znanstvenih krogih na tamkajšnji univerzi in delno v nekaterih medijih) kot v narodnostnih okoljih. Zasluga gre zlasti Kulturnemu društvu člen 7. kot edini organizaciji, ki se konkretno zavzema za slovensko manjšino pa tudi Slovenija počasi, vendar z nekaterimi dejanji spreminja odnos do štajerskih Slovencev. Če so se za to manjšino v preteklosti zanimali predvsem slovenski raziskovalci, zlasti z jezikovnih področij (dr. Zinka Zorko, dr. Mirko Križman; in znanstveniki, dr. Vanek Šiftar, akademik dr. Anton Vratuša, dr. Vladimir Klemenčič in še kdo), je nekaj prvih korakov naredila tudi politika, denimo predsednik države Milan Kučan. O štajerskih Slovencih pogosto piše tudi celovški Naš tednik, zlasti na osnovi razprav v koroških strokovnih in narodnostno političnih telesih.

Najmanj sprememb v ozračju do manjšine je v avstrijski Radgoni - Bad Radkersburgu in krajih, kjer živijo štajerski Slovenci. Med politično zelo ilustrativne dogodke sodi kulturni festival *Meja na reki*, letos že tretjič v organizaciji slovenske in avstrijske Radgone oz. Zveze kulturnih

organizacij občine Gornja Radgona in Kulturnega foruma avstrijske Radgone - Bad Radkersburga. Organizatorji prireditve Meja na reki (Muri) so k sodelovanju prvič povabili tudi skupine in posameznike iz Mad-

očitnem nasprotju z besedami, ki so jih govorili na otvoritveni slovesnosti, vključno z umetniško voditeljico Isabelle Suppanz. Sicer pa se ni izkazala tudi slovenska stran, ki ni pokazala skoraj nikakršne

domala nemogoče, ker nimam dovolj denarja, založnika pa tudi ne bom našla. Nekaj moje proze je iz nemškega jezika v slovenski odlično prevedel dr. Mirko Križman, nekaj sem se prevajala

učila sama. To je tudi razlog, da piše prozo v nemškem jeziku.

- V Žetincih, tu blizu, obnavljajo hišo, v kateri je živel nekaj časa dr. Avgust Pavel, pozneje prvi posredovalec kulturnih vrednot med Slovenijo in Madžarsko (rojen na slovenski Cankovi). Hiša, denar je za obnovo prispevala tudi Slovenija, bo prenovljena v prihodnjem letu, ko bo v avstrijski Radgoni takoimenovana Deželna razstava Štajerske, tokrat v znamenju mladih. V hiši naj bi se zbirali Slovenci in njihovi avstrijski in slovenski sosede (čez mejo), ki bodo pripravljene na sožitje. Glede na to, da je v Sloveniji marsikomu za vzor demokracija v Avstriji, kaj menite, bi ta demokracija na sedanji stopnji, sprejela skupno slovensko-nemško kulturno prireditev?

"Mislim, da avstrijska demokracija take prireditve še ne prenese; prepričana sem, da tega ne prenese."

Tako kot je bil na mostu čez Muro vidno razočaran predsednik Kulturnega društva člen 7 Branko Lenart, mi je tudi Jožefa Prelog pristavila: "Kaj sem vam rekla pred nedavnim. Si lahko mislite, kako bi se odzvali, če bi šla k mikrofonu in povedala nekaj slovenskih besed?"

Ob tem sem se spomnil, kako je bilo na enem njenih nastopov v domačem okolju. Med prebiranjem poezije v nemškem jeziku je povedala nekaj verzov tudi v slovenskem. Večina poslušalcev je s cepetanjem z nogami izrazila svoje nezadovoljstvo do slovenske besede.

Kljub vsem neprijetnostim je Jožefa Prelog prepričana, da mora nadaljevati svoje poslanstvo. Mnogo več razumevanja kot domače okolje so doslej pokazali drugod, tako za njeno ustvarjanje kot za slovensko besedo štajerskih Slovencev.

žarske, ker je festival v prostoru, ki je bil razdeljen leta 1918 oziroma 1919 v tri države. V resnično bogat program gledaliških, literarnih, glasbenih in drugih nastopov niso povabili manjšin, ki živijo v tem prostoru, čeprav so nastale bolj ali manj na osnovi zgodovinskih odločitev, o katerih govori avstrijska stran.

Otvoritvena slovesnost, ki je potekala na mostu čez Muro, je bila tudi tokrat prežeta z besedami o pomenu sodelovanja, o dobrih stikih in oceni, da meja ne ločuje, ampak povezuje. Toda brez štajerskih Slovencev, manjšine, ki se je v program želela vključiti kot sponzorica. Kulturno društvo člen 7. je ponudilo deset tisoč šilingov samo zato, da bo omenjeno na uradnih dokumentih. Avstrijska stran je ponudbo zavrnila brez prave utemeljitve, čeprav je znano, da organizatorji težko zagotovijo denar za izpeljavo programa. Ravnanje avstrijskih organizatorjev je v

pripravljenosti, da bi zagotovila "mesto" v Meji na reki tudi štajerskim Slovincem. Zato je za Slovence v avstrijski zvezni deželi Štajerski Mura še vedno reka brez mostu (ali mostov) povezovanja in strpnosti.

Pričujoči pogovor s štajersko Slovenko je nastajal v več delih, "uradno" in neuradno, ob kramljanju pri njej doma, ob snemanju prispevka za TV Slovenija in ob otvoritvi prireditve Meja na reki.

"To je zame velika vrednota, to je za mene življenje. Zelo uživam, da lahko svoje občutke zapisujem," pravi sogovornica, sicer tudi članica Avstrijske pisateljske zveze, in doda, da je pisati začela pri petdesetih letih, zdaj v pokoju pa ima več časa in pogosteje piše. "Prozo pišem v nemškem jeziku, pišem iz svojega življenja, o svojih doživetjih in rada bi izdala knjigo, v kateri bi objavila kratke zgodbe. Vendar je to zelo težko,

tudi sama."

- Kako sodelujete z dr. Mirkom Križmanom? Videl sem vas v Mariboru na predstavitvi njegove najnovejše knjige Jezikovna razmerja, v kateri temeljito predstavlja jezikovni položaj štajerskih Slovencev.

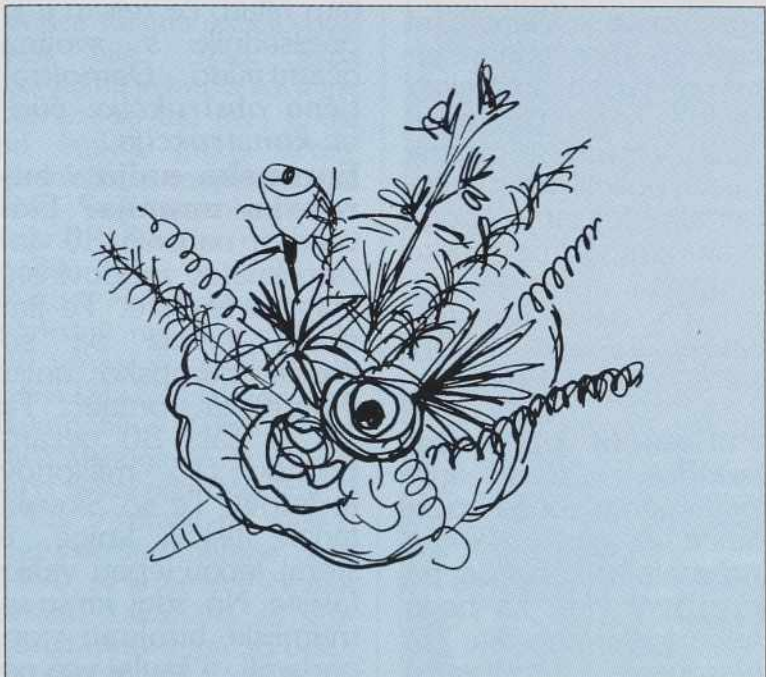
"On v naših krajih raziskuje že okoli petnajst let. K meni je prišel pozno in dala sem mu podatke, se z njim pogovarjala, da je slišal tudi mojo govornico - našo materinščino. Sodelovala sem tudi z dr. Zinko Zorkovo, ki je tudi raziskovala v naših krajih."

Pesnica in pisateljica iz Žetincev ni bila nikoli članica nobene avstrijske stranke, stike ima s Kulturnim društvom člen 7 in želi brati svoja dela v slovenskem in nemškem jeziku na javnih prireditvah. Pravi, da ji beseda gladkeje teče v nemškem jeziku, v katerem se je izobraževala, medtem ko se je materinščine na-

Štenjé

LÜBEZENSKE I SODAČKE PESMI

Do 18. stoletja je prausno lüstvo spejvalo žalostne pripovedi o žalostnom življenji žensk (balade) i pesmi od moškov, šteri so obranili domovino (romance). Od 18. stoletja (v cajti baroka i rokokona) tadale so začnili spejvati lübezenske pesmi. **Lübezenske pesmi** so bile deklinske pa pojbinske. Pesem s slovenskoga Štajerskoga, eške gnesnaden poznajo pri nas v Porabji tö:

Snoči sem slišal kaj novega
Od mojga dekleta prvega:
Zbrala si je fanta družega,
Zame pa ne mara več.

Kaj sem jaz zvedo nauvoga,
od svoje lubice najprvoga,
zabrala si fanta drugoga,
za mé pa ne mara več nič.

“Če li me hočeš zapustit,
En pušlec mi moraš
naredit:
Da bodo vedli saj drugi
ljudje,
Da si bila za moje srcé”
(Štajerska)

Če me ti hočeš zapustit,
al' pušlič mi moreš naredit:
ka(j) bodejo videli vsi ljudjé,
si bila za moje srce.
(Gornji Senik)

Nej so spejvali samo o paverski deklaj i pojbov, nego o **sodačiji** tö. (Od 1763-oga leta more biti vsikši moški sodak. Tau je oprvin zapovedla cesarica Marija Terezija.) Eto sodačko pesem tö poznajo pri nas:

Fantič sem star še
osemnajst let,
Cesar me hoče k soldatom
imet.
Oh, kak bon soldat,
Ker še sen premlad,
Ne moren še gvira
strahuvat.

Fantiček v osemnajsetom leti,
casar ga šče za soldaka meti,
al' kak bom soldak,
sem fantič premlad,
ne morem jaz pükše držat.

V kasarno sem prišel
korajžen, vesel
Sen puško zagledal, sen
jokat začel.
“Oh fantiček moj,
Le nič se ne boj,
Veselo si žvižgaj ino poj!”
(Sv. Tomaž v Sloven. goricah)

V kasarne sem prišo, sem
lúšen veseu
sem pükšo zagledno, sem
jaukati šteu
fantiček moj, al' nič se ne boj,
veselo si fúčkaj ino poj.
(Gornji Senik)

Marija Kozar

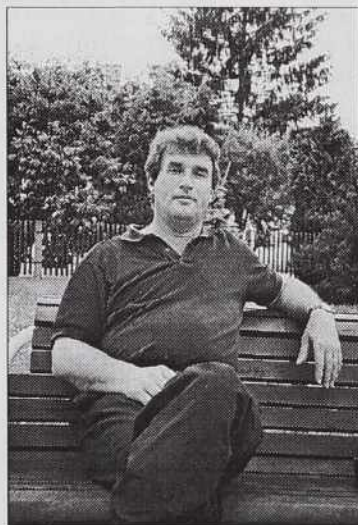
Pri našaj rojakaj v Doberdobi

NEJ SMO ŠČAVI PA ITALIJANI TÖ NEJ

Pokojni Šerin Djauži (Jožef Lazar) z Gorenjoga Sinika so mi v 70-aj lejtaj pripovedjali o tom, kak so kak austrovogrski sodak prišli v prvi bojni v Doberdob, na soško fronto:

“Dje, Baug moj! Gda tá pridemo na eno mesto, tam eni velki küp pükše vküper postavleno bilau, pauleg pa ena velka-velka graba, puno mrtvi sodakov! Zimski rejklinge so bili nanji spokani. Te so nam vlaske že kumak šli! Tak smo se zbdjali. Začnilo nam je urauče gartüvali. Pif, puf, pif-puf, pif-puf! Tak je tau šlau naponi. Baug moj, Baug moj, samo zdaj mi pomagaj! Od tec živi niške nede domau!...”

Ta zgodbica mi je tö napamet prišla, gda sam se srečo z **Vilkonom Frandoličom**, predsednikom moškoga pevskoga zbora **Jezero v Doberdobi**.

Zato, ka sam znau, ka so pesmarge bili v Budapešti pa na Blatnom jezeri tö, sam ga pito, kakše so kaj Vogrinke, mi je pravo, ka so trnok lejpe pa lüšne sejre ženske, depa bole djenau ne vej, ka je v Pešti spau - s svojo ženo. Un je te büu prvo paut na Madžarskom, pa pravi, ka se me je trnok vse dopadnilo: Pešt, Balaton, Monošter, večerdja v čardi s cigansko muziko...

Sam že 35 lejt spejva, v njini vesi Doberdobi majo tri kauroše: mejšani cerkveni kauroš, dekliški pevski zbor, pa njen moški zbor Jezero, v šterom spejva 26 pesmarov. Zvejksoga so vsi v službi v Tržiči (Monfalcone), v fabriki, gde strašno velke šifte redijo. Predsednik Jezera je že od l. 1982. Ze kak malomi pojbiči se je trnok povidlo, kak so v tom kauroši spejvali. Zbor de ranč drugo leto emo 40. oblejtnico, pa

se vüpaajo, ka srečanje “Pesem ne pozna meja”, štero je letos v Monoštri bilau, de pri njij v Doberdobi.

Zvejksoga spejvajo samo slovenske pesmi, včasik pa, če je prosijo, italijanske tö. Par lejt nazaj so vödali ploščo (lemez) z italijanskimi partizanskimi pesmi. Gospaud Frandolič, gda sam ga pito, če pri njij v Italiji rejč partizan ne zmanuje po nauvom nika lagvoga, kak na Vogrskom ali v Sloveniji, mi etak odgovorüu:

- Pri nas partizani majo poštenje, tak kak se šika pa kak si zaslužijo. Trnok sam rad, ka v Sloveniji že zato vsigder menje tak mislijo, ka so vsi partizani samo lagvo delali v bojni. Tau tak nej istina. Žgodovinska resnica nigdar nej črno-bejla.

V dolini Soča (Isonzo) pa v plaminaj nad njau so bile v prvi bojni najbole krvave bitke, v šteraj je več kak milijon lüdi mrlau. Med njimi dosta Vaugrov pa Slovincov tö. Kak slovenska pesem tö pravi: “Oj, Doberdob, slovenskih fantov grob...” Ali pa tista vogrška, ka: “Doberdónál van egy szomorú fúzfá,/ Ötös honvéd halva fekszik alatta,/ Bajtársai szuronyhegygel ássák a sírját./ Odahaza magyar lányok siratják...” Slovenski pisateu Prežihov Voranc je roman (regény) napiso o tom (Doberdob), kak so slovenski pa drugi sodačke trpeli pa merali na soški fronti.

Zatogavolo, ka je sodački cintor iz prve bojne nej nutri v njini vesi, liki zvüna, djenau ne vej, če so na križaj slovenski, vogrski ali nemški napisi tö.

- Ge se fejst štimam - nam je pravo -, ka so moji stariške pa stari stariške Austroogrci bili. Nemo pravo, ka so uni Italijane dovgledali, liki Austroogrci so nika

drugo bili, pa Italijani pá nika drugo. Nej, nej, Austroogrci so nej bili bole simpatici, kak Italijani, ka so vsi narodi gnako simpatici! Pod Austro-Ogrsko smo leko meli slovenske šaule, smo leko slovenski gučali...

- Kak pa gnesden živete Slovenci v Italiji?

- Gnesden v Italiji eške itak velke težave mammo s tem, ka nemamo slovenske šaule, se ne moremo v svoji materni rejči učiti, gdekoli ne smejmo slovenski gučati... Ništarni - nej usi! - eške itak s prstami kažejo za nami, če čüjejo, ka slovenski gučimo, pa se nam conajo: Ščavi, ka zmanuje, ka “lapci”. V danešnji Sloveniji, v Ljubljani pa o nas gučijo, ka smo mi prej Italijani. Zaman gučimo slovenski, zaman čütimo slovenski, ništarni vidijo, ka mammo italijansko tablico na autoni, pa nam pravijo: “tej Italijani”... Zdaj te ne vejmo, kakše ribe bi mogli loviti, pomalek že sami ne vejmo, ka smo... Tau ostane problem, tačas, ka vse meje ne spadnejo. Vüпам se, ka zdaj, ka se vse evropske države trüdiyo priti “v Evropo”, ka mo nasled-

nje rejsan usi državljani Europe, ka niške nede tihinec, lapec v njej, liki mo vsi enaki, pa nej “Ščavi” pa nej “Italijani”, liki samo Europejci... Vüпам se, ka tau nakraci dosegnemo z rečami, pesmami, dejanji...

Besedilo in slika:
Francek Mukič

**Spremljajte televizijsko oddajo
SLOVENSKI UTRINKI
vsako drugo sredo ob 13.40 na
1. programu madžarske televizije.
Naslednja oddaja bo v sredo, 6.
avgusta 1997.
Ponovitev v soboto, 9. avgusta
ob 9.45 na 2. programu.**

OD SLOVENIJE...

DRNOVŠEK V SALZBURGU

Predsednik slovenske vlade Janez Drnovšek se je v avstrijskem Salzburgu udeležil uradne slovesnosti ob začetku tradicionalnega mednarodnega poletnega festivala. Salzburški 77. poletni festival je uradno odprl avstrijski predsednik Thomas Klestil. Premier Drnovšek se je ob tej priložnosti na sami slovesnosti in kasneje na kosilu, ki ga je priredil avstrijski predsednik, pogovarjal s samim predsednikom, kanclerjem Viktorjem Klimo in obrambnim ministrom Wernerjem Fasslabendom ter predsednico nemškega parlamenta Rito Suesmuth.

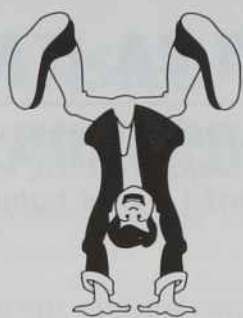
ŠPANSKA FREGATA

V Luki Koper je bila od 21. do 23. julija zasidrana španska vojaška fregata Numancia, ki je bila na neuradnem obisku v Sloveniji. Ladjo sta obiskala tudi španski obrambni minister Eduardo Serra Rexach in slovenski obrambni minister Tit Turnšek.

GRADNJA AVTOCEST SE NADALJUJE

V Sloveniji je bilo lani zgrajeno 104 kilometre avtocest, v gradnji je še 17 avtocestnih odsekov oz. 100 kilometrov novih štiripasovnic. Letos naj bi bilo za gradnjo avtocestnega omrežja namenjenih skoraj 59,5 milijard tolarjev. Letos naj bi tako nadaljevali oz. dokončali gradnjo na sedemnajstih avtocestnih odsekih, in sicer: Sentilj-Pesnica, Hoče-Arja vas, Slivnica-Fram-BDC, priključek Slovenska Bistrica, obvoznica Ormož, Arja vas-Vransko, Blagovica-Sentjakob, Malence-Sentjakob, Zadobrova-Tomačevo, Razdrto-Čebulovica (viadukta), Čebulovica-Divača, Divača-Kozina, Divača-Dane, Divača-Feretičiči, Vipava-Selo, Selo-Sempe-ter ter Vransko-Blagovica. To pomeni skupno sto kilometrov novih štiripasovnih avtocest, od katerih bo 40,5 kilometra v letošnjem letu tudi predanih v promet.

Jajjaa?!?

Vej pa don nej?!?

Ažurni dežurni. Nekakma je vnoči tmok lagvo bilau, ka je fejšt grdau karšlau, zato je ūšo k dežurnomi (ŭg-yeletes) padari. Te je pacienti dau lampe oprejti, je nutri pokuknivo pa pravo: - Mandule mate zvužgane! Gospaud doktor, vej pa ge že dugo nemam več mandule! Gospa, te vas pa gutanje boli! - Sto zna, tisti zna! Nej zaman, ka doktoratuš má!

Precizni Parlament. Poslanci v vogrskom parlamenti so mogli nika potrdjavati, gda so zgotovili. Gda je tisti na viskom stauci računalniki zapovōdo, naj vküper zračuna, kak kaj delo

stogi, se je druga najvejša frakcija na oblasti (SZDSZ) gorprosila, ka ne vala: uni so mislili, ka o ministraj morejo dati svoje glase, zdaj pa je te prej tū več vōr guč būu od MTI-na. - Na Vogrskom gestejo dobri doktorge nej samo za mandule, liki za vūje tō. Ali pa bi je samo za vūje trbōlo primliti?

V Europsko unijo. V osemlejni šauli v Tizavasvárini je direktor tak skončo, ka do drugi den meli valetu (ballagás) Madžari pa drugi den Ciganji. Zato so se romski prednji taužit šli k predsedniki republike Árpádi Gönczi. - Pomalek do se na Vogrskom mogli dojučiti toga, ka na druge rosage s prstom kažejo, ka tam ne poštüjejo narodnosti, pri nas se pa ne šté. S ciganjijo v Europski uniji nede šlau.

Ombudsmani v Železni županiji. Etognauk so prišli ombudsmani na eno našo policijsko postajo pa spitavali, kak kaj

živejo tisti, štere so policiji prijali pa na policiji zaprli. Prej kelko lufta geste v kabinaj? Telko pa telko. Tau je prej malo. Dragi ombudsmani, vej pa v našaj pisarnaj mi eške menje mamó! Kakšo vodau pigejo zgrabljenci? Tisto vō s cevi. Tau je nej zdravo za zgrablenca! Vejpa mi ranč tō tisto vodau pigémo! Kelko sronjekov majo? Telko pa telko. Malo. Vej pa naši prednji tū na policiji ranč telko nemajo! Mi samo enoga mamó: moški pa ženske vküper!... - Na policiji pravijo, ka bi uni dostakrat raj bili zgrablenci, kak policiji.

Parlament pa matematika. Predsednik parlamenta prosi poslance za glase. Te pa računalnik vküper dá, pa ta glavni vidi, ka nega telko glasov, ka bi glasovanje (szavazás) valalo. Un pa s svojimi očami vidi, ka geste telko lūdi v stolicaj, ka bi zavole bilau. Pravi, no pa te, naj vsikši eške

gnauk dojpotisne svojo gombo, ka mo vidli, kelko nas geste tū. Računalnik pá menje pokaže. Tau je prej nej istina! Pa je buma istina bila, samo so eni nej dojpoklačili svojo gombo. V demokratciji pa tau prej tau znananūje, ka tisti lūdi je buma nej tam bilau, če rejsan ji je predsednik s svojimi očami vūdo. - Demokratična obstrukcija: čūd-na konstrukcija.

Europska unija - europska mumija? Slovaki so natisnili 80 gezaro falatov zgodovinski knjig za šaulare. Te jim sfalilo penaz pa so prosili Europsko unijo (Phare) za pomauč. Ta jim je dala 80 gezaro Ecnov (15 milijonov forintov). Te so Slovaki tadale tiskali knjige, v šteraj lepau-lepau valijo fašiste. No, zdaj, ka so se mumijski birokrati gorparbidili, v šaulaj več ne smejo nūcati te knjige, depa v knigarskaj bautaj je tadale odavajo. - Phare-mare.

Fr.M.

Pismo iz Sobote

EŠKE IDNOUK: EVROPA!

Nej nan je gratalo. Nej so nas zejli nut v NATO. Ge san tak nekaj že čakó, ka do po varašaj vijsile čarne zastave. Tou se je te li nej zgodilo, so pa čistak vsi naši prejdni dobili tak duge nouse, ka bi leko na nji gvant gor sišiu. Glij v tiston časi, gda so nan v Merki prajli, aj se ške malo pacamo, so uni gor na Marsi začali voziti nekšen mali auto, steri zdaj tan gori dela kejpe in tak nan tū na Zemli kaže, kak tej Mars vōvijdi. Te je zdaj tou pravica? Tak zdaj cejli svejt zna, kak je na Marsi, mi pa ške dugo nemo znali, kak je v NATO-ji.

Če nan je nej gratalo z njimi, so prajli naši, te pa nan ške skouz ostane Evropa. Brž so se fküp vseli, se zgučali, spijsali nouve zakone in zdaj pá čakamo, ka mo vidli, če nas Evropa šké ali pa nas neške. Dobro, Evropa je nej Mars pa nej Merka, ali nika je pa li. Boukše tou, kak pa nika, bi prajli naši stari. Ka pa pravijo naši mladi? Gda ji poslušán ger za šankon v krčmej, te rejsan ne ven, ka bi uni radi. Zdaj, gda so tej z Merke ta gor prišli, bi najraj bili, ka bi mi tō bili na Marsi. Nej njen je zadosta nej domača greda, nej Slovenija, nej NATO in nej Evropa. Mars, tou je zdaj tista prava rejč na stero se moramo obrmouti. Znankar bi najraj bili, če bi tan gor najšli kakše male zelene lidi in bi je te šli prosit, aj nas bar uni vzemejo pod sé, če nas že drugi neščejo. Če bi Merkanci odišli na Sunce, te bi znan, škeli, aj nas Sunce vzeme pod sé. Ali na Sunci je vrouče kak v pekli in tan gori je rejsan nej za živetí, vseeno, ka se pa v pekli da živetí. Marsišteri naš tej prejden tej dneve trpi peklenke muke pa si brodi, nas Evropa ške ali nas neške. Zato ka če nas neške, te so šenki lūdstvi gučali, kak nas vsi spoštūvlejo pa kak nas radi majo. Leko ka so nan tak na dugo in šurko lažali ali pa so rejsan vōrvali, ka je tou istina. Leko pa, ka so vse vküper samo senjali in so mislili, ka je tou rejsan bilou.

Že se znan, spitavate, ka o ton vse fküper misli moja tašča Regina, trno čedna ženska. Ja, tak je bilou in je pri nas doma. Gda so vsi gučali, kak mo šli v NATO, si je že kúpila takši meriški soldački gvant in je te vōvijdla, kak če bi se trgé soldati nut oblekli v preveč vouski gvant. Po tiston, ka so nan prajli, aj ške malo počakamo, ga je taličila in vōobejsila evropsko zastavo in zdaj z vūpanjom čaka. Dapa, eto san vido, ka je nikšo knjigo z raketami naprej prinesla. Leko de delala raketo in de šla prosit Marsovce, aj nas vzemejo, če nas Evropa nede škela meti.

MIKI

Tak velki grban san najšo.

ETAK ŽMETNO BAUDE ZDRŽATI

Večkrat smo že pisali od toga, da iže po porabski slovenski vasnicaj pomaleg dojküpüjejo tihinci, Peštarge, pa vsefale lüdje. Tau je najbolje istina v tistij vasnicaj, stere so daleč od Varaša. Etak zopodijo gorenjesenički bregovi, Števanovci, Andovci pa Ritkarovci. Ritkarovci pa Verica sta gnauksvejta dve vesi bile. Sploj lejpa pokrajina je tau, sploj lejpa vasnice so tau bile. Lüdje so vsakšo grüdo zemlé obdelali pa so pauvali pa živeli, kak gdekoli. Dobro vejmo, ka se je po bojni godilo. Ka je napravo Rákosi. Naši lüdje so tau tū vöprstali, nej so se dali. Pa po tistem so prišla malo lepša lejta tū. Lüdje so leko delo dobili v Varaši. Dapa nika slaboga se je s tejm vred tū začnilo. Mladina je odišla v varaše pa mesta. Depa do spremembe, do l. 1990, se je zatok ešče itak držalo. Lüdje so si skü-püvali mašine pa so delali naprej. Mladina se je pa zatok že sploj vö znosila z vasnic. Dosta vzrokov je za tau bilau, med njimi divjačina tū, štera je vničila pauv. Na gnes je tū pa tam žalost gledati tau lejpo pokrajino pa ešče bola žalostno vedeti, da so v vsakši drugi iži več nej Slovenci. Zatok mi je velko veselje bilau, da sam ojdla v Ritkarovci pri Kaucini pa sam tam najšla edno sploj lejpo držino. V tauj iži, Baugi vala, slovenska držina žive, pa nej samo starci. Stara vertinja, tatica Ilonka so že 84 lejt stari. Tau je njigvi funtoš, oni so se gnauksvejta es oženili na tau gazdijo. Živejo pa z najmlajšim detetom, s čerkov, štera ma lejpo držino, dve male dekile pa ednoga maloga pojba. Z možaum tūj gazdijo pelata, s staro materjov tūj živeta.

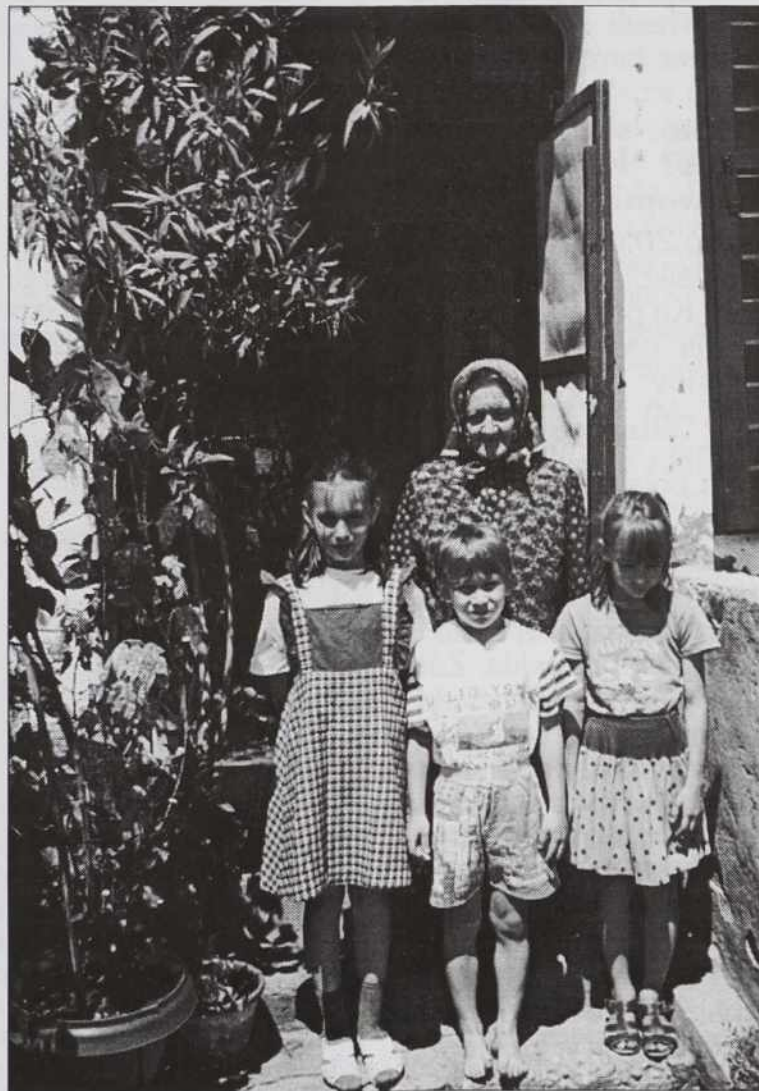
Tatica Ilonka, kak je zdaj v Ritkarovci?

"Ja, tau je tak, ka je v Ritkarovci gnauksvejta vse živo pa lejpo bilau. Na gnes je sploj dosta iz nanikoj prišlo. Tak, ka so se porüšile, zatok ka je nej bio nišče, ki bi je vreda emo. Sploj dosta iz so pa tihinci dojküpüvali."

Ka mislite od toga? Tau ne znamenüje, da se mi Slovenci etak zgübimo pa ranč tak naš gezik tū?

"Tak je. Po ednom tali je pa tau pravica, ka če bi te

rame nej poküpüvali, te bi tū nanikoj prišli. Fejst se es terajo. Že so zozidali tūj eden pansion pa tak znamo, ka do zdaj tūj prinas skrajek pá ednoga zidali. Po mojom za turizem de tau dobro, pa se vüpajmo, ka ešče iz vesi mladina tū

do kakšoga dela pride. Tūj v Ritkarovci je gnauksvejta tū bila krčma pa so dobro živeli iz tistoga."

Marija, ti si mlada vertinja. Maš tri mala deteta. Kak je tau, ka si ti nej pobejgnila?

"Morem povedati, da je več (v)zrokov. Pred nistarnimi lejtami sam si nogau poškodovala, žmetno odim. Sam si tak skunčala, da mo doma. Pa mati so mi tū tūj. Moj mauž je z Andovec, liki on je rad tūj, bola kak dja, za nikoj bi vkraj nej üšo."

Tūj v Ritkarovci kelko takši držin geste, gde majo malo deco?

"V Ritkarovci samo tri takše držine živejo. V drugi ižaj male dece nega, navekša starejšo lüstvo žive tūj. Tej, ka so pa iže poküpüvali, navekša samo vleta pridejo."

Vüva z možom gazdijo pelata, iz toga živeta. Ka je pa z zemlauv? Dosta zemle je na parlongaj?

"Sploj dosta zemle je nej obdelano. Dosta je že not zaraslo pa postana gaušča. Tau pa ešče bola skrajek prnese divjačino. Divjačina je eden najvejši sovražnik. Dosta lüdi je zatok ta njalo zemlau, ka njim je divjačina vse nanikoj djala. Nam tū

sploj dosta kvara dela."

Ka pa ta mala deca? Oni do gnauksvejta tūj ostali ali pa odidejo?

"Po mojom, če do za tau, aj se včijo. Mi smo se nej mogli tistoga reda včiti, samo kakšo maštirjo. Etak smo prisiljeni bili ostati na zemlej. Tau pa zatok naprej nišče ne vej, ka baude pa ka se ma zgoditi do tistoga mau," pravi Ilonka tatica.

Kak ste pa s slovenskim gezikom tū doma? Deca kaj zna slovenski?

"Dja z materjov samo slovenski gučim," pravi Marija. "Deca čüje slovensko rejč v hiši. Deca vse razmej slovenski, gučati pa zatok neščejo. Najvekša, štera je že šolarka, začne že gučati tū. Sploj bi dobro bilau, če bi deca znala slovenski tū. Vogrski gučijo navekša."

Marija, ti si prva dni julija eden keden s trejmi deteti bila v Radencaj. Kak se je tebi tam vidlo?

"Dja sam se sploj dobro mejla v Radencaj. Če bi leko tam ostala tri, štiri kedne, bi se naleki navčila dobro gučati slovenski. Tau je sploj dobro bilau, ka so nej samo deco včili, liki spravlali so se z nami, z mamicami tū. Pa zvün gezika sam se drugo tū vse kaj navčila. Dobro je bilau, gdakoli bi üšla ešče gnauk."

Povedli ste, ka je mladina zatok odišla iz vesi, ka je vse daleč. Tūj je žmetno živeti. Pa itak ste ostali. Zakoj?

"Nemo pravla, ka bi nam nej lepše bilau der v Varaša," pravi Marija. "Dja sam vönävčena bautošica, moj mauž je pa zidar. Pa je zatok tūj tū nej tak slabo. Povejmo, samouprava po deco v dvor pride pa odpela v vrtec pa v šaulo. Mamo auto, mamo telefon, s tejm si dosta pomoremo. Kak smo že povedli, etak smo zgrüntali, tū nam je lepau."

"Od toga bi dosta leko gučali, kak je bilau gnauksvejta," pravi tatica Ilonka. "Ešče starci so gučali, ka inda svejta so prej tūj velke zimé bilé pa velki mraz. Na teltja, ka prej, če je stoj mrau, so ga nej pokopali, liki djali so ga na pod. Te so se od Ritkarovec v Dolence mogli pokapati, etak daleč so pa mrtvace nej mogli sprajti, samo te, gda se je na toplejše ober-naulo."

Pa te je zatok tūj nej tak bilau kak gnes, gda sam dja mala bila. Dja sam z Verice rodjena, moji starišje so nej smački bili. Moj oča so od toga nej steli čüti, ka bi se dja v kakšo bola smačko držino oženila. Tak, ka so mi moža sprajli pa sam etak prišla v Ritkarovce es k Kaucini. Tū so tū bogati bili, meli so dosta zemle pa gaušče. Na, gauščo je nam Rákosi vkraj vzeo - tista lejta pa sledkar tū - je za toga volo žmetnejše bilau. Liki držali smo se, nej smo pobejgnili. Pa če bi steli, kama?"

No ja, drugi cajti so. Navola je samo tau, ka se nistarne naše vesnice pomaleg vöspraznijo. Če mladine nede, de žmetno zdržati. Trbelo bi staviti tau praznenje, pitanje je samo tau, kak? Vrejdno si je o tom premišlavati.

I. Barber

... DO MADŽARSKE

POLETNA ŠOLA SLOVENSKEGA JEZIKA

25. julija se je vrnila prva skupina učencev, ki so se udeležili poletne šole slovenskega jezika v Zalem Rovtu pri Tržiču. Druga skupina bo odpotovala 2. avgusta na Ljubno ob Savinji. Učenci iz Števanovcev in z Gornjega Senika bodo v poletni šoli do 16. avgusta.

ANDOVCI IMAJO GRB IN ZASTAVO

Na Madžarskem se je v zadnjem času razširilo, da si kraji poiščejo nekdanji grb vasi. S pomočjo arhivskih podatkov rekonstruirajo nekdanje simbole. V kolikor le-teh ne najdejo, dajo napraviti nov grb in prapor.

ORFALU/ANDOVCI

Tudi najmanjša slovenska vas v Porabju, Andovci, ima ta dva simbola. Na njiju najdemo zvonik ter dva bora kot značilnosti kraja. Blagoslovitev grba in zastave bo 9. avgusta. Maša na prostem se bo začela ob 11. uri. Kulturni program pa ob 3^h. Dan bodo zaključili z veselico. Ta dan bo začasno odprta tudi meja med Andovci - Čepinci-Budinci.

TURNIR V MALEM NOGOMETU

Športno društvo na Gornjem Seniku pripravlja 10. avgusta turnir v malem nogometu za porabske slovenske vasi. Po lanski uspeli prireditvi bi želeli, da bi srečanje nogometašev postalo tradicionalno.

BOLI ME, KA ZEMLÉ V PRLOGAJ LEŽIJO

Ritkarovčani so leko maudri (ponosni), ka v takšoj lejpoj krajini živejo. Človek kumar pride dola z enoga brga, se že na drugom najde. Med brgauvi se pa takšna vauska, ovinkasta (kanyargós) paut vlačje, ka se človeki skur zavrti. Kak dober frišek luft je tōj, gde je telko gaušč, sonžetov, drejv pa njiv! Med tejm se skriva par ramov, steri so zvekšoma prejkzozidani na nauvo. Tak kak pri Vajnini (Mihaly Ropoš). Njigva gazdija se že

zemplau, ka nam indrik divje svinje pa djeleni vse ufundajo. Štiri mare pa dve svinje držimo. Več bi držali, dapa nega polaganja. Küjpiti je pa trno drago. Na pa štiri plügov gošče mamó. Ka zemle mamó, tau smo erbali, nika je pa mauž daubo od zadruga (szak-szövetkezeti)."

Ka vse pauvate?

"Sadili smo krompline, kukarco, bagundli pa vsefale droberdje (zele-njavo) za küjnjo. Posejano mamó pšenico, oves pa kritikale, tau ne

začnili. Par lejt, ka smo küpili nücani mali kombajn. Zdaj s tejm delamo, etak je dosta lažej. Sin je na kombajni, mauž žakle veže, nekak pa slamo popravla. Zdaj slama nakla ostane, ka je mokra. Gda posena, te go s kauli - stere same vküper berejo - nut pelamo v oslico ali üto."

Kelko sildja čakate letos? Ka delate s pauvom?

"Eno 20 metrov pšenice pa telko kritikale mora biti. Ka pripauvamo, tau je na naš tau. S svojo držinov gorponücamo vse. Mi bola po praustoma živemo, tau je vejn bola zdravo.

Zvün mele, cukra, krüja zvekšoma vse sami naprej postavimo. Prvin sam vsakši keden do-manji krüj tü pekla. Zdaj že nega takšne mele pa se ne splača že tü nej. Perece eške večkrat pečem. Sprvoga sam ranč nej znala dober krüj spečti. Otretjin sam si vse nazaj zbrodila, kak so moja mati pekli. Oni so eno košaro drv ta znalagali, te so doj zapri peč. Gda se je krüj lopau djibo, te so ga nut spakivali. Etak se je meni tü posrečilo. Dja pravim, ka starino moramo poštvati. Oni so dosta trpeli, dapa nej so zaman delali. Meli so držino pa so vedli, ka za njij vse trbej napraviti. Vse so po praustom delali. Mašine so nej meli. S capami so mlatali, strejo so meli iz ritonj."

Ka pa gnesden v Ritkarovcaj eštje redijo ritonje?

"Nej, nega sto bi mlato. Ritonje delati je velko delo bilau. Lejpo, čisto žito je moglo biti. Žito je s kosauv trbelo dojpokositi, slamo gnako vküpsprajti pa snaupke napraviti. Snaupke so domau zvozili pa s capami vözmatali. Po tistim so je razvezali, slamo zobračali pa eške gnauk vözmatali, aj nüti nika ne najdejo. Gda so redno

vözmatali, so slamo z grabli vöpočesali. Iz slame so šaupe napravili, s tejm so gor vezali ritonje na strejo."

Ali maro eštja kaj notavprežata za delo?

"Nej, maro držimo za

račanja sena pa kaule, s sterimi se vküppobere."

V Ritkarovcaj trno lejpo krajino mate, samo je po bregauvaj gvüšno težko delati.

"Tüj je gnauksvejta eštja lepše bilau. Več lüdi je

ČÜDOVITA MARIJA V MARIJACELI

Vajnina vertinja, tatica Nanek, si zvöjn dela zatok kaj drügo tü privauščijo. Zame so tü zavole meli cajta. Dosta vse so mi pripovejdali. Name je najbolje zgrabila paut v Marijacel.

"Že sam dvakart odla, dapa tak me je nika vleklo, naj pá dem. Sto vej, kak de mi zdravdje slüžilo, leko ka več nikdar nemo mogla titi. Varaški pa trauštjarski gospaud so prešnji keden vküpnapelali paut v Marijacel.

Tisto lepoto, ka tam leko videti, je nej mogauče pau dneva dojzopoditi. S trejmi törni je ena velka cerkev, stero so že ponauvili, s prednji oltarom pa vrnau delajo. Dosta spominov si človek leko küpi. Trno je gorzdignjeno vöro gledauč. Vsakši dve vöri mešo slüžijo v vsikšefeje rejči. Leko smo se spovadavali tak vogrski kak slovenski. V tau cerkvi je takšna lepota pa vrejdnost, ka tau nej mogauče taprajti. Oltari, kejpi, soborge. V tau cerkvi je kejp o čüdoviti Mariji. Gda je prej gnauk cerkev čisto dojzögorejla, te so Marijin kejp na zraki vidli, steri so se s šiftom vozili na mardji. Tak pravijo, ka so Marijo tisti cajt angelge v nebese odnesli. Zatok tak na velke majo lidge te kejp pa tak vördjejo. Baug prej vse omogauči, vse včini, ka šké.

V spomin ene mlade dekale je pa eno srce vöpostavleno s pantlikom kauli zvezano. Ta mlada dekale je prej na tauvaje prišla. Tej so go pejnaze prosili, ona pa nej mogla dati, ka nej mejla. Te so go tauvaji pitali, kama dé. Dja, ona prej Mariji srcé nesé. Te so go pa gorvrezali, so ji srcé vövezeli pa nut v förtog djali, aj samo nese Mariji. Ta dekale je prej eške taprišla, gda je v cerkev nutstaupila, je mrla. Njej v spomin se je pa zglaso velki zvaun.

Moji stariške so furt gučali, ka so se te zgodbe zaistino zgodile.

Vöro gledauč, steri eške vördjamo, je strašno veseldje pa radost, ka tau djeste na taum svejti!

mlejko pa gnoj. Če so zemlé nej redno pognojene, pauv tü ne more lejpi biti. Za maro pa tü vse doma moramo pripauvati. Mlejko se leko oda, dapa trno falo. Eške ecke se splača odati, tau je pa samo gnauk na leto.

Za delo smo nücane mašine pokipüvali sprautoma kak smo meli pejnaze. Zdaj mamó dva traktora, mali kombajn, kosilnico, mašin za ob-

bilau, zemlé so vse obdelane bile. Od tistogamau, gda so lüstvo tazvozili, je vse fertig. Mladi so več nej prišli nazaj, več stari lüdi je pa pomrlau.

Tüj bi dosta lüdi leko živelo, dapa nej je tak naleki. Gnesden dosta prlogaj leži. Name tau boli, ka sam dja tüj gorarasla, pa vejim, kak je bilau gdasvejta."

K. Fodor

audaleč zdigava na enom brgej. Na dvauri se veselo špilajo domanji pa sausadni mali mlajši, v küjnji pa flajsne roke pripravljajo obed. Na Vajnini gazdiji je cejla držina za delo, tak gazda z ženauv, kak sin pa sneja. V delovnom cajti je gospodara težko doma najti, etak sam vertinjo Vajninoga Naneka prosila na gunč. **Kakšno gazdijo mate? Kelko zemle delate?**

"Kaulek štiri plügov zemle delamo. Zdaj že samo kauli rami delamo

znam slovensko prajti."

Ka je tau za sildja?

"Tau smo mi prvin tü nej poznali. Dvej leti, ka smo z Vogrskoga prinesli. Skur takšno semen ma kak pšenica, dapa ne zraste tak na velko, etak kombajn ležej dola ženja. Trno je rodno. Leko se semela tü. Sploj rada djej živina."

Letošnjo vrejmen je nej najbaukšo za pavarsko delo. Kak stodjite z žetvov?

"Tau lagvo vrejmen nas je dosta zamidilo. Žetvo delati smo kumar zdaj

Pogovor s študentko v Ljubljani Agi Hanžek

RESNI ŠTUDIJI SE BO
ŠELE ZAČEL

Zadnje čase študira na fakultetah v Sloveniji pre-malo študentov iz Porabja. Kljub temu da zagotavlja Ministrstvo za šolstvo Porabcem vsako leto pet štipendij, se dijaki ob Rabi težko odločajo za študij v Ljubljani ali Mariboru, čeprav tudi njihovo pomanjkljivo znanje slovenskega knjižnega jezika ni več ovira. Namreč prvo leto v t.i. 0-letniku obis-

Kakšna je bila šola slovenskega jezika? Odkod so bili študentje?

"Bili smo pravzaprav iz vsega sveta, bili so mlajši in tudi starejši ljudje. Bila je recimo starejša gospa iz Egipta, ki živi že 30 let v Ljubljani z možem. Bili so še študentje s Kitajske in iz Združenih držav Amerike. Spoznala sem zelo zanimive ljudi."

Agi Hanžek (prva z leve) s svojimi kolegi.

kujejo samo tečaj slovenskega jezika in šele potem se vpišejo na fakulteto.

Lansko leto sta začeli študirati v Ljubljani dve dijakinji monoštrske gimnazije Agi Hanžek in Amanda Horvat. Agi se spomnim še kot osnovnošolke in članice lutkovne skupine na Gornjem Seniku. Bila je zelo drobceno dekle, tudi zelo občutljiva, tako so na vajah ali pred nastopi v njenih očeh nekajkrat zableščele tudi solze. Spomnim se pa tudi njenega prijetnega glasu, čiste, razločne slovenske izgovorjave v igrah Hiša tete Barbare in v Ujeti pesmici.

Agi Hanžek se je pred kratkim vmila iz Ljubljane, po končani celoletni šoli slovenskega jezika. Tudi izpit iz aktivnega znanja slovenščine je naredila. O njenih izkušnjah, doživetjih sem jo spraševala.

Imaš mogoče tudi kakšne prijatelje med njimi?

"Ja, spoznala sem eno punco iz ZDA. Tudi ona bo ostala v Ljubljani in študirala pravo, kakor tudi nekatere Ukrajinke."

Torej ste bili zelo pisana družina. Ali veš mogoče zaradi kakšnih vzrokov so se ti ljudje učili slovensko?

"Ja, nekateri zaradi nadaljnega študija, nekateri zato, ker imajo moža ali ženo iz Slovenije, nekateri zaradi službe. Bili so pa tudi taki, ki jim je to bila "zabava", ker niso imeli kaj drugega početi."

Lani na začetku oktobra si odšla v Ljubljano. Kako si se znašla?

"Na začetku je bilo malo težko tudi zaradi jezika. Sicer sem govorila slovensko, a ne preveč dobro, ne preveč tekoče. Potem sem se kar hitro navadila in je že šlo. Tudi v študentskem naselju, v našem bloku, v našem

"štuku" so bili zelo prijazni, hitro smo se sprijateljili."

S kolegico Amando stanujeta skupaj?

"Za "cimro" imam Amando. Na začetku sva mislili, da bo boljše, če bova skupaj, kajti nikogar nisva poznali. Zdaj že misliva, da bi bilo bolje, če bi imeli za sestanovalko Slovenko iz Slovenije, ker bi več vadili slovenščino. Kajti ko sva midve skupaj, se ponavadi pogovarjava madžarsko."

Kaj pa Ljubljana?

"Ljubljana je v redu. Ni preveliko mesto. Če česa nisva našli, sva vprašali, tako, da se nisva zgubili."

Kdo vama je na začetku pomagal?

"Lahko sva se obrnili na Ministrstvo za šolstvo. Veliko so nama pomagali tudi sstanovanci v bloku."

V prvem oz. 0-letniku pravzaprav nisi imela drugih obveznosti, kot da si obiskovala celoletno šolo slovenščine. Kako je zgedel tvoj dan?

"Zjutraj smo šli v šolo, kjer smo bili do enih. Ponavadi smo dobili domačo nalogo, to smo popoldne naredili. Velikokrat smo šli v knjižnico na fakulteti. Dosti sva brali. Zvečer smo šli z ostalimi na kakšne prireditve, piknike."

Kaj pa domotožje?

"Na začetku sva imeli domotožje. Potem sva se pa navadili. Ni bilo tako hudo, saj sva tudi v srednji šoli bili v dijaškem domu in se navadili, da sva prihajali domov le ob koncu tedna. Iz Ljubljane prihajamo mesečno enkrat."

Agi se je po končani celoletni šoli slovenskega jezika odločila za slovenščino kot samostojni študij. Tudi to mi je zapala, da - če ji bo študij uspeval - bi se rada ukvarjala tudi s prevajanjem. To jo namreč že od nekdanj privlači.

M. Sukič

Slavica Remškar

NAGAJIVEC

Bil je topel junijski večer. Kresni večer. Človek, ki mu na kresno noč - ne da bi vedel - pade v čevlje praprotno seme, lahko razume govorico vseh bitij. Ko se je Nika vračala z očetom iz gozda, se ji je zgodilo prav to! Ne da bi čutila, ji je padlo nekaj majcenih praprotnih semen v levi čevlji.

Tako, doma sta. Oče odnese nabrane borovnice v hišo, Nika pa ostane še malo zunaj. Okrogla luna sije na vrt, da je ves srebrn. Kaj? Na gredici nekdo vrešči z ostrim glaskom.

"Solata je kosmata, solata je kosmata!"

"Nisem kosmata, ne. Gladka sem," se upira drug glasek, mehak kot solatni list.

Prvi pa spet zavrešči: "Solata nima brata. Solata nima brata!"

Mehki glas se razhudi: "Imam. Ja, ja, ja imam ga. Moj bratec je radič, da veš. Korenček zopni, utihni."

Korenček si najde novo žrtev: "Por je nor. Hoho-hoho! Porček - norček!!!"

Por se ne da. Dostojanstveno pove: "Por gre gor. To je prava pesem zame, ki ristem gor proti nebu, ne pa kot ti, korenček, ki se skrivaš v zemlji in blebetaš neumnosti."

Korenček ne da miru: "Repa ni lepa. Hahahahaha!"

"Zdaj res še nisem, ko imam samo nekaj obgrizenih listkov. Boš videl, ko se odebelim, bom imela rožnat in bel obražček. Kot Sneguljčica bom. O! Repa bo lepa!" Repa skoraj zapoje, tako je navdušena nad sabo.

"Radič je hudič, pridanič, fičfirič..." sam pri sebi gode tečni korenček in si izmišljuje novo pesem nagajivko. Kako bo zadovoljen, če bo spet koga spravil ob živce!

Nika pomisli: "Tak je, kot nekateri otroci v našem razredu."

Korenček pa se neutrudno dere: "Zelje se v samokolnici pelje! Peteršilj je grši od strašil! Peteršilj se boji gnojnih vil! Cvetača ljubi hrošča rogača! Čebula - smrdula!"

Z vseh gredic je slišati užaljene rastline: "Ne, ni res!" "Pa kaj potem!" "Kaj te briga!" "Ne smrdim, ampak dišim..."

Nika se nagne čez vrtno ograjo: "Kako si ti čudovito hudoben, korenček. A ne, nič ni lepšega, kot če si z vsemi skregan?"

Korenček je presenečen: "Tttt mee sliiiišiii! Kkkaaaajjj pppraviš?"

"Te pač slišim. Pravim, da je imenitno, če si z vsemi skregan in da te nihče ne mara. A mogoče ni?" reče Nika.

"Ne vem," zamomlja korenček in zardi kot rdeča pesa, čeprav je drugače oranžen.

"Daj, izmisli si zafrkljivko za fižol. Kako ga moreš pustiti pri miru?"

"Aaaa, hm, hm, hm. Čakaj. Jo že imam: Fižol leze na kol."

"Ta je dobra. To je res!" ploska fižol "Ampak pravilno se reče mojemo kolu palica, prekla, fižolovka... Pa nič hudega. Fižol leze na kol. Prekrasno."

Korenček obstane z odprtimi usti. Da je kdo zadovoljen z njegovimi pesmicami! To je novo. Prijeten občutek. Poskuša dalje: "Peteršilj je prijatelj dobrih vrtnih vil."

In peteršilj je navdušen, Niki pa se celo zazdi, da je za trenutke videla dobre vrtno vile, ki se sklanjajo nad rastline in jih spravljajo spat kot mamice svoje otroke.

"Cvetača cveti - to me srčno veseli," vzklikne korenček. Cvetača se smeje.

"Saj si pravi pesnik," je navdušena Nika. "Gotovo si lahko izmisliš tudi pesmico zase. Zdaj grem noter. Lahko noč vsem."

Korenček je postal priljubljen vrtni pesnik. Ampak ker si je Nika pred pragom sezula čevlje in stresla iz njih kamenčke, zemljo, suhe liste in bilke, je zgubila tudi praprotno seme. Ni razumela, kaj si z laježem pripovedujeta sosedova psa, niti kaj mmmra njena mačka. In nikoli ni izvedela, kakšno pesmico si je zase izmislil nagajivi korenček. Gotovo lepo.

RAZPIS NATEČAJA

Manjšinski oddelek Ministrstva za kulturo in prosveto razpisuje natečaj za podporo manjšinske založniške dejavnosti v l. 1997.

S tem želimo podpirati izdajanje literarnih ali poljudno-znanstvenih del (recimo koledarjev, letopisov) manjšinskih skupnosti. Dela so lahko objavljena v manjšinskih jezikih ali dvojezično.

Natečaja se lahko udeležijo državne manjšinske samouprave in Organizacija Rusinov ter Kulturno društvo Ukrajincev na Madžarskem.

Konkurirajo le že pripravljena dela, kajti k natečaju je treba priložiti popoln rokopis, izjavo založnika o namenu, osnutek proračuna ter priporočilo jezikovnih in strokovnih lektorjev. Rok objave omenjenih del: 31. julij 1988.

(Ne more konkurirati tisti natečajnik, ki ni opravil obračuna za letošnje leto.)

Rok: 15. september 1997.

Obraunava: 30. september 1997.

Natečaje bo obravnaval Narodnostni uredniški svet. Zamujenih natečajev oz. natečajev s pomanjkljivostmi ne upoštevamo.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium Kisebbségi Főosztálya pályázatot hirdet a magyarországi nemzeti kisebbségi kiadványok 1997. évi támogatására. A pályázat célja a Magyarországon élő nemzetiségek irodalmi alkotásainak, ill. az adott kisebbség körében közérdeklődést kiváltó ismeretterjesztő művek (pl. kalendáriumok) anyanyelvű, illetve kétnyelvű megjelentetésének támogatása. Pályázatot az országos kisebbségi önkormányzatok, a Magyarországi Ruszinok Szervezete és a Magyarországi Ukránok Kulturális Egyesülete nyújthatnak be. Pályázni csak befejezett, kész művel lehet. A pályázathoz csatolni kell a kész kéziratot, a mű megjelentetésére vonatkozó kiadói szándéknyilatkozatot, a kiadás költségeire vonatkozó kiadói kalkulációt a tervezett példányszám megjelölésével, továbbá nyelvi-irodalmi szakértő ajánlását. A támogatás feltétele, hogy a támogatott mű 1998. július 31-ig kiadásra kerül.

Nem nyújthat be pályázatot az, aki az MKM-mel szembeni esedékek elszámolási kötelezettségének nem tett eleget.

Benyújtási határidő: 1997. szeptember 15.

Elbírálás: 1997. szeptember 30.

A pályázatokat a Nemzetiségi Szerkesztői Tanács bírálja el. A határidő után beérkező pályázatokat, illetve a hiányos pályázatokat nem áll módunkban elfogadni.

Ka je velko?

Naša Roza se je oženila. Gda so se na zdavanje pripravljali, kak kak nej, ženin je samo te vpamet vzeo, ka nejgva draga Roza sploy velke noge ma. Včasini ta leti k tašči pa go pita: "Draga ženska, zakoj moja Roza takše velke noge ma?"

Tašča pa etak: "Vejš, dragi moj sin, tau je tak, ka gda je mala dekličina bila, je dosta bausa ojdla v pejski." Po gostüvanji par dni pa mladi mauž etak pravi svojoj tašči: "Čüte, moja draga tašča! Zatok bi mi tau pred ženitvijo tü leko ovadili, ka je vaša čerka, zdaj že moja žena tistoga reda napona v pejski sejdlja tü."

Pripravlanje na bal

Lejpa Irena se je etognauk na bal pripravljala. Sploy lepau se je vönamazala, vönafiksala pa se te napautila. Poklonila se je starišom, gda go je mati nazaj zvala, pa ji etak pravila:

NIKA ZA SMEJ

"Irena, kak sam gledala, ti si si pa pozabila lačice nase djati."

Naša Irena pa: "Mama! Pa ti si vato v vüje deješ, gda deš na kakši koncert?"

Sto je pa kriv?

Naš Laci je etognauk k doktoru üšo, nej se je dobro čüto. Gda ga je doktor zvižgalivo, ma etak pravo: "Vašomi betegi je alkohol kriv."

Laci pa: "Na, vidite, doktor. Ge sam že tau davnik vedo. Lepau vam zavalim. Vi ste prvi človek, šteri ne krivite namé za volo mojga betega."

Nevola

Naš doktor pa Pištak se srečata. Doktor je tak žalosten pa brez volé, ka ga Pištak pita: "Gospaud doktor, ka pa je? Kakša nevola je ali ste betežni?"

Doktor pa: "A, vraga sam betežen. Nevola je tau, ka sam bio na dopusti pa te norlavi namestnik mi je vsakšoga takšoga betežnoga zavračo, šteri se je za pejnaze vračo."

Veseldje v držini

Naš Gustek pa Rudi se srečata v varaša pa si etak prpovejdata: "Gustek," pita Rudi, "komi se pa tak radüješ pa veseliš?"

Rudi pa: "Velko veseldje me zaodi v držini."

"No, fajn. Leko ka ti žena dejte čaka?" pita Gustek.

Rudi pa: "Nej, nej. Na dva kedna bosta s taščov vred šle na Balaton."

I. B.

PORABJE

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deák Ferenc út 17.,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:

SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13.točki tarife 3. zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).
ISSN 12187062.

Časopis izhaja z denarno pomočjo Javnega sklada za narodne in etnične manjšine.